

Burgerschap leerlijn: Mijn relatie met mijzelf

Doel: ‘Op de Jenapleinschool mag ik mijzelf zijn; ik vorm een eigen identiteit en leer dit uit te drukken’

Onderliggende jenaplan basisprincipes, Velthausz, F. & Winters, H. (2014):

1. Elk mens is uniek: zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde
2. Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zo veel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gericht op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken
3. Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig; met andere mensen; met de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid van natuur en cultuur; met de niet zintuiglijk ervaarbare werkelijkheid
4. Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken
5. Elk mens wordt al cultuurdrager en -vernieuwer erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken

Onderliggende jenaplan kernkwaliteiten, Velthausz, F. & Winters, H. (2014):

- 1.1 Kinderen leren kwaliteiten/uitdagingen te benoemen en in te zetten, zodanig dat zij zich competent voelen
- 1.2 Kinderen leren zelf verantwoordelijkheid te dragen voor wat zij willen en moeten leren, wanneer zij uitleg nodig hebben en hoe zij een plan moeten maken
- 1.3 Kinderen worden beoordeeld op de eigen vooruitgang in ontwikkeling
- 1.4 Kinderen leren te reflecteren op hun ontwikkeling en daarover met anderen in gesprek te gaan

	Onderbouw	Middenbouw	Bovenbouw
BS 20.B: Diversiteit in de samenleving	Verkennen van eigen offline identiteit	<u>Als in onderbouw +</u>	<u>Als in onder- en middenbouw +</u>
Verkennen van de eigen identiteit ten aanzien van aspecten van diversiteit (Verkennen van en reflecteren op de offline en online identiteit in relatie tot anderen)	<u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe zie ik eruit? - Waar kom ik vandaan? - Wat kan ik goed/niet goed? <u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Kan zichzelf als persoon beschrijven (uiterlijk) <u>Aanbod:</u> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), van baby tot kleuter/mijn lichaam (2), Sinterklaas (6), Kerst /feesten, verhalen, samen vieren /rituelen 	Bewust worden van verschillen in identiteit <u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Wat maakt mij anders dan de ander? - Moet iedereen gelijk zijn? <u>Aanbod:</u> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 6, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Sinterklaas (6), Kerst /feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7), vakantie verhalen (8/10/13), mijn lijf van binnen en 	Verkennen van en reflecteren op de online en offline identiteit <u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Ben ik mijzelf? - Loop ik mee? - Zijn er verschillen tussen mijn offline en online identiteit <u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Kan zijn gevoelens onder woorden brengen - Kan zijn eigen sterke en zwakke kanten beschrijven <u>Aanbod:</u> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 6, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap:
--> FOCUSDOEL			

	<p>en verhalen (7), vakantie verhalen (8/10/13), Assendorp (9), cultuureducatie schoolproject (12), afscheid voorbereiden en nemen (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring - Algemeen: wendagen, mijn positie/rol in de stamgroep, ik-tekening (leerlijn cultuureducatie), portfolio, (prenten)boeken en rijke teksten 	<p>buiten/ omi&opi (9), week van de lentekriebels (10), cultuureducatie schoolproject (12), afscheid voorbereiden en nemen (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring - Algemeen: wendagen, mijn positie/rol in de stamgroep, ik-tekening (leerlijn cultuureducatie), portfolio, deelname ontwikkelgesprekken (vanaf groep 5), (prenten)boeken en rijke teksten 	<ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring, observatiekring - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Sinterklaas (6), Kerst /feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7), vakantie verhalen (8/10/13), week van de lentekriebels (10), cultuureducatie schoolproject (12), eigen project burgerschapsthema (14), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Algemeen: wendagen, mijn positie/rol in de stamgroep, ik-tekening (leerlijn cultuureducatie), portfolio, deelname ontwikkelgesprekken, (prenten)boeken en rijke teksten
<p>BS 21.B: Maatschappelijke betrokkenheid</p> <p>Verkennen van actuele maatschappelijke en duurzaamheidsvraagstukken: Uitdrukken van persoonlijke idealen en opvattingen</p>	<p>Durft zichzelf uit te drukken</p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa regel 2: We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij - KiVa: ik-taal - KiVa: fijn/niet fijn kunnen benoemen - KiVa: emotie/gevoel begrip kennen - KiVa: emoties herkennen en verwoorden <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan vertellen waarom hij voor iets heeft gekozen <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), van baby tot kleuter/mijn lichaam (2), 	<p><u>Als in onderbouw +</u></p> <p>Uitdrukken van persoonlijke idealen en opvattingen</p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa regel 1: We doen aardig tegen elkaar en behandelen elkaar met respect - KiVa regel 3: We praten met elkaar (en gebruiken daarbij de ik-taal) <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan zijn gedrag aansturen in de goede richting (emotie reguleren) <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 6, 7 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), stamgroepwerk (4/15), week van 	<p><u>Als in onder- en middenbouw +</u></p> <p>Inschatten wanneer en hoe het uitdrukken gepast is</p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: een eigen standpunt in te nemen en dit te uiten in de groep - KiVa regel 1: We doen aardig tegen elkaar en behandelen elkaar met respect - KiVa regel 3: We praten met elkaar (en gebruiken daarbij de ik-taal) <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 6, - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), staatsinrichting/Democratie fabriek (2), stamgroepwerk (4/15), week van de lentekriebels

	<p>stamgroepwerk (4/15), afscheid voorbereiden en nemen (16), stemmen tijdens keuze eigen project</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring, boekenkring - Algemeen: kiezen tijdens spelen en werken, vieringen, portfolio 	<p>de lentekriebels (10), afscheid voorbereiden en nemen (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring, boekenkring, vergaderkring - Algemeen: kinderraad, vieringen, portfolio, deelname ontwikkelgesprekken (vanaf groep 5) 	<p>(10), eigen project burgerschapsthema (14), afscheid voorbereiden en nemen (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring, boekenkring, vergaderkring, nieuwskring, observatiekring - Algemeen: kinderraad, vieringen, portfolio, deelname ontwikkelgesprekken
<p>BS 20.A Basiswaarden van de democratische rechtsstaat</p> <p>Herkennen en benoemen hoe basiswaarden van de democratische rechtstaat een rol spelen in de samenleving en het eigen leven</p>	<p>Leren over eerlijk zijn en afspraken nakomen</p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorgen voor mijzelf en de ander - Eigen grenzen bewaken - Eerlijk spelen - Afspraak is afspraak - KiVa regel 2: We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), aarde en ruimte/afval en duurzaamheid (9), gezond en ziek dokter/ziekenhuis (11) - Kring: - - Algemeen: spel, gym, buiten spelen, speelwerken, (prenten)boeken en rijke teksten, portfolio, helpen van je maatje 	<p><u>Als in onderbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden - Wat betekent goed samenwerken/ -spelen voor mij? - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 4, 5, 7, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), mijn lijf van binnen en buiten (9), week van de lentekriebels (10) - Kring: vergaderkring - Algemeen: spel, gym, kinderraad, blokperiode samenwerken, (prenten)boeken en rijke teksten, portfolio, deelname ontwikkelgesprekken (vanaf groep 5), werken aan een weekplan, helpen van je maatje 	<p><u>Als in onderbouw en middenbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden en wees je bewust dat niet iedereen hetzelfde prettig vindt - Wat betekent goed samenwerken/ -spelen voor mij? En is dit voor iedereen gelijk? En hoe ga je om met deze verschillen? - KiVa: kennis van verschillende rollen in de groep en dit aan jezelf spiegelen - KiVa-regel 1 t/m 7 - Hoe neem ik veilig en verantwoordelijk deel aan het verkeer? <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 4, 5, 7, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), tijd van monniken/ridders - regenten/ vorsten - pruiken/revoluties (5), ik in het verkeer (9), week van de lentekriebels (10), oorlogen/bezoek Westerbork (11) - Kring: vergaderkring

			<ul style="list-style-type: none"> - Algemeen: spel, gym, kinderraad, blokperiode samenwerken, (prenten)boeken en rijke teksten, portfolio, deelname ontwikkelgesprekken, werken aan een weekplan, helpen van je maatje
<p>BS 21.B Maatschappelijke betrokkenheid</p> <p>Verkennen van actuele, maatschappelijke en duurzaamheidsvraagstukken: Reflecteren hoe de eigen identiteit en waarden het handelen kunnen beïnvloeden</p> <p>--> FOCUSDOEL</p>	x	<p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie ben ik en waar kom ik vandaan? - Bewustwording dat niet iedereen uit hetzelfde milieu komt - Verder leren kijken dan grenzen van onze school en onze wijk - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan zijn eigen gedrag/handelen beschrijven - Kan eigen inzet beschrijven en eventueel beoordelen in combinatie met het resultaat <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Kerst /feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7), week van de lentekriebels (10) - Kring: vergaderkring - Algemeen: kinderraad, schoolkrant, nieuwsbegrip, schoolTV, (prenten)boeken en rijke teksten, portfolio, deelname ontwikkelgesprekken (vanaf groep 5) 	<p><u>Als in middenbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kijken hoe verschillende culturen het handelen beïnvloeden - Verder leren kijken dan grenzen van onze stad en ons land - Wat vind jij belangrijk/ rechtvaardig en hoe is dat terug te zien in jouw handelen? - Welke keuzes maak jij als verkeersdeelnemer? - KiVa: Voor jezelf opkomen (assertief) - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan zijn inzet uitleggen en beoordelen <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Kerst /feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7), ik in het verkeer (7), week van de lentekriebels (10), oorlogen/bezoek Westerbork (11) - Kring: vergaderkring, nieuwskring - Algemeen: kinderraad, schoolkrant, nieuwsbegrip,

---

jeugdjournaal, (prenten)boeken
en rijke teksten, portfolio,
deelname ontwikkelgesprekken